

Utbildningsinspektion i Bergviksskolan grundskola årskurserna 7–9

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan.....	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av resultaten.....	4
Bedömning av genomförandet.....	6
Bedömning av förutsättningarna	11

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Bergviksskolan den 13 och 14 september 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen/läroplanerna och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats Kommunen har ansvar för att de brister inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från Söderhamns kommun och Bergviksskolan, dels den information som samlats in under besöket. Rapporten grundas även på annan information om kommunen och skolan från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

I Bergviks skolan intervjuades elever, lärare, elevvårdspersonal, skolledningen samt föräldrar med elever i årskurser 8 och 9.

Inspektörerna besökte lektioner i samtliga årskurser. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen. Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Bergviksskolan	Antal barn/elever
Grundskola 7–9	244

Källa: Uppgifterna är skolans egna från september 2007.

Bergviksskolan ligger en och halv mil väster om Söderhamns tätort. Skolan har renoverade och ändamålsenliga lokaler och ett välrustat bibliotek som även tjänar som folkbibliotek. Skolan tar emot elever från skolorna: Stråttjärä, Mo, Rosenvall och Bergviks skola med förskola till årskurs 6 som är belägen intill skolan. Eleverna är fördelade på 10 klasser. Bergviksskolan har en organisation som bygger på tre arbetslag, därtill kommer elevvårdspersonal som utgör ett eget arbetslag. Vid tidpunkten för inspektörernas besök har skolan fungerat ett helt läsår i de nyrenoverade lokalerna. Vid inspektionsbesöket har rektorn tjänstgjort ett halvt år i skolan.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Bergviksskolan och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga skolförfattningar.

Bergviksskolan är en landsbygdsskola i västra delen av Söderhamns kommun. Elevernas kunskapsresultat har legat på en nivå under riksgenomsnittet under flera år för att ytterligare sjunka år 2007. Rektorn uppger att skolan står inför nya diskussioner och analyser på grund av resultaten. Någon gemensam systematisk utvärdering och analys av betygsresultat, bedömning och betygssättning har inte ägt rum i skolan. Lektionerna präglas för det mesta av lugn och ro. Eleverna arbetar i sin egen takt men saknar i många fall ett reellt inflytande över sitt lärande. Likaså saknar eleverna möjlighet att medverka i framtagandet av likabehandlingsplan och kvalitetsredovisning. Elever i behov av särskilt stöd får detta framförallt i matematik, svenska och engelska. I övriga ämnen får elever stöd endast i undantagsfall. Vid inspektionen har framkommit att elevers arbetsmiljö stundtals inte är tillfredsställande i och med att kränkningar förekommer. Detta är naturligtvis inte acceptabelt och ytterligare insatser i förebyggande syfte måste till. I det arbetet är skolans likabehandlingsplan, som ska utarbetas i samverkan med eleverna, ett viktigt instrument. Inspektörerna bedömer att skolan måste förbättra uppföljningen och utvärderingen av elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen i årskurs 9. Resultaten bör analyseras och utgöra underlag för vilka åtgärder som kan behöva vidtas för en högre måluppfyllelse. Det är också viktigt att skolan arbetar för att komma till rätta med de resultatskillnader som finns mellan könen. Skolans nybyggda lokaler och den nytillträdde, kvalitetsmedvetna rektorn skapar stora förutsättningar för en ändamålsenlig utveckling av skolan i framtiden.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolans likabehandlingsplan uppfyller inte de krav som ställs på en sådan plan (6 § lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever).
- Skolan ger inte alla elever som behöver det särskilt stöd (4 kap. 1 § skollagen, 5 kap. 1 § grundskoleförordningen).

- Beslut om anpassad studiegång fattas inte i enlighet med författning (5 kap. 10 § grundskoleförordningen).
- Elever i behov av studiehandledning på modersmålet får inte detta stödbehov tillgodosett (5 kap. 2 § grundskoleförordningen).
- Betygsliknande omdömen används i skolan vilket inte är förenligt med förordningen (7 kap. 2 § grundskoleförordningen).
- Skriftliga omdömen upprättas inte i enlighet med grundskoleförordningens krav (7 kap. 9 § grundskoleförordningen).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Skolan bör analysera orsakerna till skillnaderna i betygsresultat mellan pojkar och flickor, samt orsakerna till den sjunkande andelen elever som klarar behörighet till ett nationellt program tillika den sjunkande andelen elever med fullständiga betyg.
- Skolan bör förbättra sitt arbete med att klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har och på så vis öka elevernas och föräldrarnas kännedom om målen.
- Skolan bör ytterligare intensifiera sitt arbete vad gäller diskriminering och annan kränkande behandling.
- Skolan bör se till att elevernas kännedom om målen liksom deras inflytande över undervisningen förbättras.
- Skolan bör öka elevernas möjlighet till och intresse av att ta ansvar för sitt lärande genom att ytterligare involvera eleverna i utformningen av lärandet och skolans inre arbete.
- Skolan bör se till att innehållet i undervisningen, arbetssättet och arbetsformer främjar utvecklingen av de kunskaper och färdigheter som uttrycks i läroplan och kursplanerna.
- Skolan bör förbättra de individuella utvecklingsplanerna så att det tydligt framgår vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen i läroplan och kursplaner.
- Skolan bör förbättra sitt kvalitetsarbete och tydligare synliggöra det i sin kvalitetsredovisning.
- Rektorns roll bör stärkas och rektorn ska ges bättre förutsättningar att utveckla verksamheten mot uppställda mål.
- Skolan bör utarbeta rutiner för att identifiera vilka elever som har behov av svenska som andraspråk.
- Skolan bör identifiera vilka elever som har rätt till modersmålsundervisning.

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt de nationella målen för lärandet särskilt angivna i skollagen, läroplanen och de nationella kursplanerna.

Kunskaper

I läroplanen och kursplanerna för grundskolans ämnen finns mål som eleverna ska ha uppnått i slutet av det femte respektive det nionde skolåret. Av sammanställningen i tabellen nedan framgår att meritvärdet¹ är lägre än riksgenomsnittet. Andelen elever med fullständigt slutbetyg och andelen behöriga till nationella gymnasieprogram är lägre än kommungenomsnittet (se tabell). Inspektörerna har även vid granskning av betygen för 2006 funnit att flickorna i långt högre utsträckning än pojkarna når det högsta betyget, Mycket väl godkänd (MVG). Pojkarna är överrepresenterade när det gäller betyget Godkänd (G). Som illustration till detta kan anges att meritvärdet 2006 var 221,0 poäng för flickorna och för pojkarna 190,1 poäng, en skillnad på 30,9 poäng till flickornas fördel. Denna skillnad har skolan inte diskuterat eller analyserat, trots att skolan i sin Arbetsplan (2007-2008) skriver att *"alla barn och ungdomar får uppleva att de får utveckla sina förmågor och intressen oavsett kön"*. Rektorn och lärarna har inte diskuterat betyg och bedömning ur ett genusperspektiv (se vidare kapitlet Utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning).

Tabell, Sammanställning av resultat för åk 9 i Bergviksskolan jämfört med samtliga skolor i Söderhamns kommun samt riket år 2004, 2005 och 2006.

	Bergviksskolan			Söderhamns kommun			Riket		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006
Andel (%) med fullständigt slutbetyg	80,7	69,0	77,3	86,1	75,2	79,6	75,9	75,5	76
Andel (%) behöriga till gymnasieskolans nationella program	88,1	86,0	86,7	91,1	86,5	89,4	89,6	89,2	89,5
Meritvärdet	205,7	202,8	203,8	210,6	201,6	203,5	206,9	206,3	206,8

Källa: Skolverkets uppföljningsstatistik.

Rektorn uppger att andelen elever som var behöriga att söka till gymnasieskolans nationella program och andelen elever med fullständiga betyg våren 2007 minskade ytterligare.

¹ Meritvärdet räknas fram genom att bokstavsbetygen översätts till siffror där betyget Mycket väl godkänd ger 20, Väl godkänd 15 och Godkänd 10 poäng. Därefter räknas de 16 bästa betygen samman och ger det så kallade meritvärdet. En elev som har betyg i minst 16 ämnen kan således ha högst 320 och lägst 160 poäng i meritvärde.

Inspektörerna bedömer att skolan bör analysera orsakerna till skillnaderna i betygsresultat mellan pojkar och flickor, samt orsakerna till den sjunkande andelen behöriga elever till ett nationellt program tillika den sjunkande andelen elever med fullständiga betyg.

Enligt rektorn påbörjades en diskussion i lärarnas arbetslag om resultaten vid ingången av höstterminen 2007. Detta bekräftas även av lärarna i skolan. Någon analys av de förändrade resultaten finns ännu inte. Resultaten från tidigare år analyseras inte heller i skolans kvalitetsredovisning.

Inspektörerna vill i sammanhanget framhålla värdet av att även analysera goda resultat för att på så vis identifiera framgångsfaktorer.

En jämförelse mellan resultaten på de nationella ämnesproven i svenska, engelska och matematik och elevernas slutbetyg i årskurs 9 visar på en god överensstämmelse.

Enligt läroplanen ska skolan klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har. Att den enskilda skolan är tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer är en förutsättning för elevers rätt till inflytande och påverkan. Elever i Bergviksskolan säger att de får information om vilka mål som finns i skolans olika ämnen, men att informationen är olika tydlig i olika ämnen.

Bergviksskolans föräldrar uppger att det för dem är otydligt vilka mål eleverna ska uppnå i årskurs 9. Skolans lokala bearbetningar av de nationella kursplanerna varierar i kvalitet mellan olika arbetslag. För vissa ämnen finns endast mål och gemensamma betygskriterier för årskurs 8 och 9. I samhälls- och naturorienterade ämnen ges det vidare endast ett blockbetyg. Förfarandet har inte utvärderats och/eller diskuterats av lärarna trots att detta kan påverka de lågpresterande elevernas studiemotivation.

Inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra sitt arbete med att klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har.

Utveckling och lärande relaterat till ämnesövergripande mål

I läroplanen och kursplanerna anges ett antal mål att sträva mot. Dessa anger vilken inriktning undervisningen ska ha för att elever ska utveckla förmågor som exempelvis nyfikenhet, att arbeta självständigt och tillsammans med andra samt kritiskt granska. Bergviksskolan har inte gjort någon uppföljning och utvärdering av om undervisningen är i linje med läroplanens mål att sträva mot. Då resultatskillnaderna mellan könen är stora finns det anledning att analysera om undervisningen i olika ämnen bedrivs på ett sådant sätt att både pojkar och flickor ges likvärdiga förutsättningar till lärande.

Normer och värden

I skolans uppdrag ingår att ge elever de normer och värderingar som anges i läroplanen. I det uppdraget ingår bland annat att undervisningen ska bedrivas i demokratiska arbetsformer och att elevernas inflytande ska öka med ålder och mognad. Vidare ska eleverna ha en skolmiljö där ingen utsätts för diskriminering eller någon form av kränkningar.

Två olika enkätundersökningar i form av fokusgrupper har genomförts för elever i årskurs 8 i skolan. Frågorna har handlat om hälsa, trivsel, trygghet, respekt och arbetsro. Det framkommer att elva elever i skolan har blivit mobbade.

Enligt skolans kvalitetsredovisning 2006 följs dessa elever upp av skolans mobbningsgrupp. Skolan har även arrangerat speciella värdegrundsdagar och diskuterat både språkbruk och arbetsro.

Inspektörerna bedömer dock att skolan ytterligare bör intensifiera sitt arbete mot diskriminering och annan kränkande behandling. (Se vidare kapitlet Arbetsmiljö och delaktighet).

Enligt läroplanerna ska eleverna även ha inflytande över undervisningens utformning och innehåll. Detta kräver att eleverna är förtroga med de mål som ska nås i olika ämnen. I samtal med elever vid skolan framkommer att de i olika utsträckning känner till målen och att deras inflytande över undervisningen varierar beroende på lärare.

Läroplanens utgångspunkt är att inflytande och ansvarstagande är varandras förutsättningar och flertalet elever vid Bergviksskolan tar ansvar för sin skolgång. I samband med lektionsbesök har dock inspektörerna noterat att elever stundtals visar en respektlös attityd mot både lärare och övriga elever i klassen. Därutöver har inspektörerna mött elever med en negativ attityd till skolarbete och detta gäller främst bland pojkar. Enligt läroplanen ska verksamheten i grundskolan ge varje elev en grund för fortsatt skolgång och då även arbetslivet ställer krav på förmågan att ständigt lära nytt finns det, enligt inspektörerna, anledning för skolan att fördjupa arbetet med ökat inflytande och därmed ansvarstagande för att komma till rätta med den negativa attityd till skolarbetet som elever uppvisar.

Inspektörerna bedömer att elevernas kännedom om målen liksom deras inflytande över undervisningen bör förbättras.

Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet, innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen, individanpassning och stöd, utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning, kvalitetssäkring och förbättringsarbete, skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanen/läroplanerna och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen ska utbildningen i samarbete med hemmen främja elevernas harmoniska utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. Vidare ska verksamheten utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Alla som arbetar i skolan ska främja aktning för varje människas egenvärde.

Bergviksskolans arbetsplan fastställer att elever ska känna att de har inflytande över sin undervisning. Eleverna uppger att så endast sker i undantagsfall och då för vissa lärare. Det vanliga är att läraren planerar och eleverna utför uppgifterna.

En del lärare lyfter fram ett projekt för tematiserad och ämnesövergripande undervisning och arbetssätt som de genomförde läsåret 2005/2006. Projektet gav eleverna en möjlighet till ett större ansvar över sitt lärande och lärarna påpekar att de överraskades av elevernas kreativitet och entusiasm.

Någon utvärdering av projektet tillsammans med eleverna är ännu inte gjord. Projektet är för närvarande nedlagt.

Bergviksskolan har ett elevråd, som dock, och i förlängningen skolans elever, formellt inflytande över frågor som likabehandlingsplan, kvalitetsredovisning och ordningsregler.

Eleverna uppger att det är svårt att rekrytera elever till elevrådet varvid arbetet i elevrådet blir bristfälligt. Rektorn deltar i elevrådsarbetet om han hinner, men i övrigt handleds och förs elevernas frågor och synpunkter vidare av en fritidsledare som deltar i detta demokratiarbete.

Inspektörerna bedömer att även om olika projekt förekommit bör skolan förbättra elevernas möjlighet till och intresse av att ta ansvar för sitt lärande genom att ytterligare involvera eleverna i utformningen av lärandet och skolans inre arbete.

Enligt lagen (2006:67) om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever råder det numera ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Lagens ändamål är att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Huvudmannen ska enligt lagen bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje verksamhet. I det målinriktade arbetet ingår även att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling liksom att vid behov utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta åtgärder för att förhindra fortsatta kränkningar. I likabehandlingsplanen ska åtgärder redovisas och den ska ses över och följas upp varje år. Likabehandlingsplanen ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna och den ska utgå från en kartläggning av den egna verksamheten. Se vidare Skolverkets allmänna råd för arbetet med att främja likabehandling, SKOLFS 2007:7.

Den likabehandlingsplan som finns i Bergviksskolan är gemensam för flera skolor. I planen kan inte Bergviksskolans specifika förutsättningar urskiljas. Det går heller inte att i planen se hur förutsättningarna har analyserats och tagits tillvara när det gäller utformandet av planen. Även ur andra aspekter, bl.a. mot bakgrund av att åtgärder som avses påbörjas och genomföras under året saknas, uppfyller inte planen lagens krav. Eleverna har heller inte deltagit i framtagandet av planen.

Inspektörerna bedömer att skolans likabehandlingsplan inte uppfyller de krav som ställs på en sådan plan. Detta måste skolan åtgärda.

Innehåll, organisation och arbetssätt

På varje skola och i varje klass ska lärare tolka de nationella kursplanerna och tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen med utgångspunkt i elevernas förutsättningar, erfarenheter, intressen och behov. Lärarnas diskussioner om kursplaner och betygskriterier i Bergviksskolan sker till största delen inom det egna arbetslaget.

Vid lektionsbesök och intervjuer med elever samt föräldrar framkom att arbetssätt och arbetsformer vid Bergviksskolan skiljer sig av mycket varierande kvalitet och utgår inte alltid från elevernas förutsättningar och behov.

I inspektionen framkom att skolan inte heller arbetar för att åstadkomma en gemensam syn och ett gemensamt arbetssätt.

På grund av skolans låga resultat i allmänhet och pojkarnas i synnerhet, bedömer inspektörer att skolan bör se till att innehållet i undervisningen, arbetssättet och arbetsformer främjar utvecklingen av de kunskaper och färdigheter som uttrycks i läroplan och kursplanerna.

Individanpassning och stöd

Enligt läroplanen ska undervisningen anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper främja elevers fortsatta lärande och kunskapsutveckling.

Vid utvecklingssamtalet ska läraren i en framåtsyftande individuell utvecklingsplan skriftligt sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna.

Den ska även bidra till att utbildningsmålen och vägen dit ska bli tydligare för elev och vårdnadshavare. Se vidare i Skolverkets ”Allmänna råd för individuella utvecklingsplaner”. Alla elever vid Bergviksskolan har en individuell utvecklingsplan. Inspektörerna har granskat ett urval av individuella utvecklingsplaner. Enligt inspektörernas bedömning är planerna otydliga avseende vilket/vilka mål eleven ska uppnå.

Vid utvecklingssamtalet ska läraren i en framåtsyftande individuell utvecklingsplan skriftligt sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna. Se vidare i Skolverkets ”Allmänna råd för individuella utvecklingsplaner”. Individuella utvecklingsplaner utgör ett aktivt verktyg i elevens lärandeprocess. Den ska beskriva mål och insatser så att eleven utvecklas i riktning mot målen i läroplan och kursplan. Den individuella utvecklingsplanen är ett naturligt underlag för lärarens och arbetslagets uppföljning och planering av den dagliga undervisningen. Den ska inte innehålla värderingar av elevens personliga egenskaper.

Bergviksskolan använder en kommungemensam mall för de individuella utvecklingsplanerna. I mallen ges som förklaring till strävansmålen att dessa anger något ”som eleven vill utvecklas mer i.” Delmål är enligt mallen ”ett strävansmål som är nedbrutet till konkreta mål som eleven ska uppnå.”

Detta får till konsekvens att eleverna i vissa fall blir ansvariga för läroplanens mål att sträva mot. Planerna beskriver inte vilka insatser och åtgärder som skolorna ämnar vidta för att öka elevernas måluppfyllelse. Dessutom bör de mål som formuleras för elevernas utveckling ytterligare konkretiseras och samordnas med målen att uppnå i läroplanen och kursplanerna. Inspektörerna bedömer att skolorna bör förbättra de individuella utvecklingsplanerna så att det tydligt framgår vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen i läroplan och kursplaner.

Inspektörerna bedömer att skolans arbete med individuella utvecklingsplaner behöver förbättras när det gäller att sätta upp mål som utgår från de nationella målen att uppnå och de insatser som skolan ska vidta för att eleven ska utvecklas i riktning mot målen. Inspektörerna vill också framhålla att planerna inte ska innehålla bedömningar av elevens personliga egenskaper.

I författningarna anges att särskilt stöd ska ges till elever som har svårigheter i skolarbetet. Beslut om särskilt stöd ska fattas av rektor. Samtliga elever i behov av särskilt stöd i engelska, matematik och svenska får detta i Bergviksskolan enligt skolans arbetsplan vilket bekräftas av såväl lärare och elever samt föräldrar. Det särskilda stödet ges ofta i mindre grupp eller enskilt av speciallärare. I övriga ämnen kan eleverna inte få särskilt stöd.

Att alla elever i behov av särskilt stöd inte får detta är inte förenligt med författningarnas krav och måste åtgärdas.

Om en elev inte kan få utbildning som i rimlig grad är anpassad efter elevens situation och förutsättningar får styrelsen efter att ha hört elevvårdskonferensen besluta om en anpassad studiegång för eleven. Därvid får avvikelser göras från timplanen. Styrelsen ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning inom skolan. I Bergviksskolan finns ett flertal elever som inte deltar i undervisning enligt timplanen. De exempel på dokumentation av besluten om anpassad studiegång som inspektörer har tagit del av, visar att det är oklart vilken elev beslutet avser, när beslutet togs och hur länge det gäller. Rektorn kan inte heller visa om det finns beslut för samtliga elever som har anpassad studiegång.

Inspektörerna bedömer att beslut angående elever med anpassad studiegång inte fattas i enlighet med bestämmelserna vilket måste åtgärdas.

I grundskoleförordningen anges att en elev ska få studiehandledning på modersmålet om eleven behöver det.

Inspektionen visar att Bergviksskolan inte identifierar vilka elever som har behov av studiehandledning på modersmålet.

Inspektörerna bedömer att skolan måste säkerställa att studiehandledning ges till de elever som har behov av detta.

Utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning

I grundskoleförordningen finns bestämmelser om bland annat skyldigheten att genomföra utvecklingssamtal och att sätta betyg i årskurs 8 och 9 utifrån de nationella målen och betygskriterierna. Läraren ska enligt läroplanen, utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling, muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektorn.

Minst en gång per termin ska läraren och eleven och elevens vårdnadshavare samtala om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas. Informationen vid utvecklingssamtalet bör grunda sig på en utvärdering av elevens utveckling i förhållande till målen i läroplanen och kursplanerna.

Utvecklingssamtalen hålls varje termin i Bergviksskolan. Enligt ett flertal föräldrar och elever avhandlas då endast de ämnen eleven har problem med. Dessutom har det framkommit vid inspektionen att det ges betygsliknande omdömen vid prov och utvecklingssamtal.

Inspektörerna bedömer att betygsliknande omdömen används i skolan vilket inte är förenligt med grundskoleförordningen.

Av bestämmelserna angående betygssättning framgår även att de elever som inte nått målen för godkänt i något ämne i slutet av det nionde skolåret ska skolan utfärda ett skriftligt omdöme om elevens kunskapsutveckling i ämnet. Av omdömet kan också framgå vilka stödåtgärder som vidtagits. Bergviksskolans skriftliga betygsomdömen visar att dessa ges även i årskurs 8.

Inspektörerna har granskat ett urval av skriftliga omdömen och kan vidare konstatera att dessa innehåller uppgifter om vad som behandlats i ämnet, men däremot framgår inte elevens kunskapsutveckling.

Inspektörerna bedömer att skriftliga omdömen inte upprättats i enlighet med grundskoleförordningens krav.

Därutöver vill inspektörer uppmärksamma lärare och rektor vikten av att diskutera samhälls- och naturorienterade ämnens blockbetyg och dess för- och nackdelar för de svagaste elever som riskerar att inte få betyg i samtliga ämnen.

I Bergviksskolan finns det, som tidigare påpekats, en stor skillnad mellan flickornas och pojkarnas kunskapsresultat. Trots detta har inte rektorn och/eller lärarna diskuterat betyg och bedömning ur ett genusperspektiv. En mer allmän diskussion om betyg och bedömning saknas även denna. Det ska i sammanhanget iakttas att bedömning och betygssättning i grundskolan ska göras med stöd av underlag som är allsidig och tar hänsyn till kunskapens olika former.

Skolan bör förbättra arbetet för att säkerställa en likvärdig bedömning och betygssättning.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Rektorn ansvarar för att en lokal arbetsplan upprättas samt för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och till målen i skolplanen och den lokal arbetsplanen.

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska varje skola årligen upprätta en kvalitetsredovisning. Den ska fungera som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten.

Kvalitetsredovisningen ska innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser vidta för ökad måluppfyllelse. Kvalitetsredovisningarna har som syfte att bidra till att förverkliga utbildningens nationella mål samt att ge information om verksamheten och dess måluppfyllelse. Lärare, övrig personal och elever ska medverka vid utarbetandet av kvalitetsredovisningen och vårdnadshavarna ska ges möjlighet att medverka.

Utvärderingen av verksamheten och bedömningen av måluppfyllelsen ska utmynna i vilka åtgärder som skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. Dessa åtgärder ska sedan finnas med i kommande arbetsplan. Enligt inspektörernas bedömning saknas emellanåt de identifierade åtgärderna för genomförande av de fastställda målen för utbildningen från kvalitetsredovisningen i arbetsplanen. Som tidigare påpekats saknas även fullständiga uppgifter om hur väl skolan lyckats nå de nationellt fastställda målen.

Bergviksskolans kvalitetsredovisning är ofullständig avseende bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats. Inspektörerna bedömer därför att kvalitetsredovisningen måste förbättras och att skolan inte lever upp till förordningens krav om elevernas deltagande vid upprättandet av kvalitetsredovisningen.

Ledning och intern kommunikation

Den som är rektor ska ha pedagogisk insikt, förvärvat genom utbildning och erfarenhet. Särskilt ska rektor verka för att utbildningen utvecklas, och han eller hon har en särställning när det gäller att garantera elevernas rättssäkerhet. För att utöva sitt ledarskap ska rektor enligt skollagen hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan.

Rektorn har arbetat i skolan ett halvt år och saknar tidigare erfarenhet som skolledare. Lärare och föräldrar som inspektörerna samtalat med uppger att de saknar rektorn som en pedagogisk ledare i verksamheten. De saknar stöd i vardagen men uppger rektors vilja till initiativ och skolutvecklande åtgärder som god.

Föräldrar uppger att informationen är knapphändig och att samtal och diskussion om skolans utveckling saknas.

Rektorn har påbörjat ett kvalitetsarbete för att öka måluppfyllelse i skolan. Som startskott för detta arbete utfördes våras elevenkäter. Resultat av dessa diskuterades med lärarna i slutet av vårterminen. Analysarbetet ska fortsätta under läsåret. Rektorn uppger att arbetet med att lägga schema har tagit allt för mycket tid under sommaren och hösten.

Sammantaget bedömer inspektörerna att rektorns roll bör tydliggöras och stärkas samt rektorn ska ges bättre förutsättningar att utveckla verksamheten mot uppställda mål.

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen; tillgång till den utbildning som ska erbjudas, information om utbildningen, personalens kompetens samt tillgång till läromedel, pedagogiska material och utrustning. Nationella bestämmelser finns bl.a. i skollagen.

Tillgång till utbildning

Elevens val ska enligt grundskoleförordningen ge eleverna möjlighet att bredda och fördjupa sina kunskaper i ett eller flera ämnen. Dessutom anges att undervisningen ska vara förenlig med målen i kursplanerna. Styrelsen för utbildningen beslutar om urval av ämne inom elevens val. Beslutet av elevens val fattas av rektorn i Bergviksskolan trots att ett delegationsbeslut om detta saknas (se vidare Kommunrapporten).

En elev som har förälder eller vårdnadshavare med annat språk än svenska som modersmål vilket utgör dagligt umgängesspråk för eleven ska ges möjlighet till undervisning i modersmålet som ett ämne (modersmålsundervisning) om eleven har grundläggande kunskaper i modersmålet.

Inspektörerna bedömer att Bergviksskolan inte identifierar vilka elever som har rätt till modersmålsundervisning och därmed inte kan säkerställa att alla erbjuds modersmålsundervisning.

Undervisning i svenska som andraspråk ska om det behövs anordnas för elever som har ett annat språk än svenska som modersmål, elever som har svenska som modersmål och som har tagits in från skolor i utlandet samt invandrarelever som har svenska som huvudsakligt umgängesspråk med en eller båda vårdnadshavare.

Det är rektorn som beslutar om svenska som andraspråk ska anordnas i stället för undervisning i svenska. I Bergviksskolan arbetas det inte systematiskt med att kartlägga behov av svenska som andraspråk.

Inspektörerna bedömer att rutiner för att identifiera elever med andra modersmål än svenska och behov av svenska som andraspråk bör förbättras.

Personal

Enligt grundskoleförordningen ska skolans lärare ha en utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver. Rektorn uppger att nästan samtliga lärare vid skolan har pedagogisk högskoleutbildning för de åldersgrupper och ämnen som de huvudsakligen undervisar i. Lärarna berättar att de genomgått olika kompetensutvecklingsinsatser under de senaste åren. Några av dessa har varit gemensamma för alla lärare medan andra har varit individinriktade.

Inspektörerna bedömer att personalen vid Bergviksskolan generellt har pedagogisk högskoleutbildning för den undervisning de huvudsakligen bedriver och att de får kompetensutveckling utifrån skolans behov.

Lokaler och material

Under rubriken ”Materiella resurser” har inspektörerna granskat tillgång till läromedel, användning av datorer, lokaler och skolbibliotek. Inspektörerna har bedömt att dessa resurser ger förutsättningar för en ändamålsenlig undervisning utan att lämna ytterligare kommentarer i denna rapport.

Datum	Ort
2007-12-18	Stockholm

Anette Andersson

Anna Bergstedt Nordqvist